

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 67

ЛИПЕНЬ • JULI 2015 • Nr. 14 (2922)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ВОНИ ВІДКИНУЛИ МАРНОТУ ЗЕМНОГО СВІТУ

Святі брати страсотерпці Борис і Гліб (в хрещенні Роман і Давид) – одні з перших українських святих, канонізованих Київською Церквою, вони молодші сини Володимира Великого – хрестителя України. До наших днів збереглося багато писемних пам'яток давнини, присвячених життю й трагічній загибелі братів.

У час смерті Володимира обох його синів улюблених Бориса та Гліба, що він їх, як найменших, довго держав при собі, якраз не було в Києві. Гліб щойно посів стіл у Муромі. Борис же очолив князівське військо в поході. Ще як захворів Володимир, насунули на Русь печеніги з півдня. Тож послав князь їм назустріч Бориса. Тільки ж до бойовища не дійшло. Дізнавшись про наближення руського війська, печеніги відступили.

Коли Борис повертався додому, в дорозі його спіткала звістка про смерть батька і про те, що Святополк посів батьківський престол. Гли-

боко засмучений тяжкою втратою, помолившись Богові за упокій душі батька, Борис водночас щиро зрадів за свого старшого брата – «сий ми будеть яко отець» – і рушає знову до Києва.

Святополк, захопивши престіл у Києві, щедрі дари роздавав киянам, але ті не так дуже радо приймали їх. Адже ж бо їхні рідні та близькі були в поході з Борисом. До того ж не до душі їм був Святополк, котрий ще за життя свого батька з намови польського короля Болеслава, тестя свого, хотів одколотися від Русі. Володимир за те кинув його до темниці. Бажаючи закріпити свою владу в Києві, Святополк задумав лихе проти меншого брата. Через гінців він запевняє Бориса в братерській любові, а насправді вони, як зазначено у «Сказанні», «льстбно, а не истину глаголя».

Продовження на 2 стор. ▶

Страсотерпці Борис та Гліб, фрагмент розпису в греко-католицькій церкві Всіх Святих в Гамбурзі, автор Данило Маруніч, монах з Сербії

ХГ

ПІСЛЯ РУЇНИ

Останнє звернення до своїх синів помираючого князя Ярослава Мудрого. «Осе я одходжу зі світу сього. А ви, сини мої, майте межи собою любов, бо ви есте брати від одного отця і одної матері. І якщо будете ви в любові межи собою, то й Бог буде в вас, і покорить він вам противників під вас, і будете ви мирно жити. Якщо ж будете ви в ненависті жити, у роздорах сварячись, то й самі погубнете, і землю отців своїх і дідів погубите, що її надбали вони трудом великим. Тож слухайтеся брат брата, пробувайте мирно.»

Після смерті Ярослава Мудрого князівські міжусобиці набули кривавого й масштабного характеру. Лише за часів Володимира Мономаха та його сина Мстислава вдавалося утримувати мир і внутрішній спокій. Та після смерті Мстислава (1132 рік) держава швидко розділилася на півтора десятка земель і князівств. 1132 року літописець писав: «Роздерлася вся Руська земля».

У братовбивчих війнах гинули тисячі людей, руйнувалися шедеври мистецтва й культури. До внутрішніх суперечок князі стали залучати воєнничих сусідів-кочівників та іноземні дружини, які палили й гра-

бували міста. Міжусобна боротьба підірвала сили князівств, і вони не змогли протистояти половецькій експансії. Половці перекрили найважливіші торгові шляхи Русі через Каспій. В умовах занепаду Візантії (основного торгового партнера Київської Русі) і переміщення головних торгових шляхів на Середземномор'я, Русь опинилася «на узбіччі» світової торгівлі.

Олег Ольжич (нар. 1907, Житомир – † 1944, концтабір Заксенгаузен):

«Українська історія багата на великі й героїчні моменти, але до-

ситься в ній і темних та болючих сторінок, що їх воліли б ми часто вирвати і не мати в цій великій книзі, з якої народ має вчитися славних і добрих діл. Міжусобиці й бунти бували й у інших народів. Але інші народи встигали оформитися в держави й виховати, деколи жорстокими способами, своїх громадян на здисциплінованих членів національної спільноти. Ми, українці, не встигли цього зробити, бо нам перешкодили в цьому орди з півночі та зі сходу, а згодом сусіди, які наш знесилений нарід поконали, розбивши нашу державу і попровадивши у відношенні до нашого народу політику внутрішнього порізнення, відомого під назвою «діли й пануй» або «ruś Rusina na Rusina»

(пусти українця проти українця).

З тягарем духу степу і руїни ми опинилися в епосі 1917–20 рр. Цей дух степу і руїни покутує в нас по сьогоднішній день. У нас можна було його усунути лише моральною силою, солідарною поставою громадянства взагалі. Однак так не сталося. У нашому суспільстві велася жорстока боротьба всіх проти всіх. У нас, коли появилася якийсь авторитет – його негайно стягали на долину і тут мотлошили усіма способами і засобами, щоб тільки він не став, не дай Бог, авторитетом для ширших мас. Дві речі (руїна й бунт) йшли завжди у парі й приходили гейби на замовлення в найкритичніший для народу момент, обертаючи в нінащо всі його надбання». (написано 1940 року)

Нині прапор України знову гордо підняв свої крила, хоч і посічений сильно. Україна опинилася перед новим шансом подолати зло, стати на шлях правди, християнського примирення і суспільного замирення. Від усіх нас залежить, чи ми, український народ, скористаємося ним.

Зладив Андрій Фецин, використано матеріали з: «Новий довідник історії України», osvita.ua, «Літопис руський»

С-на: Батальйон спеціального призначення «Азов»

ВОНИ ВІДКИНУЛИ МАРНОТУ ЗЕМНОГО СВІТУ

▼ **Продовження. Початок на 1 стор.**

Святополк подався вночі до Вишгорода та прикликав до себе Путьшу й інших мужів вишгородських і наказав їм виступити назустріч Борисові, щоб убити його. Лиходії погодилися і рушили в путь.

Коли дружинникам Бориса стало відомо про підступний план Святополка, вони кинулися просити свого князя, щоб пішов він на Київ і вибив окаянного з міста силою, та й сів на батьківському престолі.

Але така пропозиція для Бориса не була прийнятна. Його моральні переконання не дали йому здійснити руку на брата. Борис розумів, що якщо станеться сутичка, то багато його вояків поляжуть в бою, а він з любові до них допустить того не міг. Тому юний князь просив дружинників, щоб верталися до рідних осель, а до Святополка послав свого отрока, аби він запевнив старшого брата в Борисовій любові та відданості.

Отрок не повернувся назад, бо Святополк його не пустив. Натомість надійшла звістка, що вбивці вже наближаються до табору, і Борис, чуючи смерть, з гірким смутком почав готуватись до неї. Він наказав тим кільком отрокам, що лишилися біля нього, розбити шатро на березі річки Альти, і там, у самоті, з бурхливим риданням просив Бога про спасіння душі своєї і про милість до своїх вбивць. А тим часом кати Свя-

тополкові Путьша, Тальць, Слович та Ляшко підступилися до шатра. Щойно князь закінчив молитися, як вони забігли всередину і накинулися на нього. Та супроти вбивць став «угрин» Георгій, найулюбленіший слуга Бориса. Він хотів заступити собою князя, але впав, уражений вражою зброєю. Але життя ще не полишило зраненого князя, він вибрався із шатра. Вороги кинулися навздогін, Борис молив їх не добивати його, поки він не промовить ще однієї молитви. Князь подякував в ній Богові найперше за те, що він дав йому «убежати от прельсти життя сего льстнаго», ще й зичить миру старшому братові й вбивцям, що він їх послав. А відтак просить підступників кінчати свою службу. Лиходії поклали тіло князя на воза та й повезли. Але дорогою він знову почав виявляти ознаки життя. Тоді двоє варягів, приставлених Святополком, добили його. Тіло Бориса привезли до Вишгорода й поховали біля храму святого Василя.

Святополк же «окаянний» продовжував додавати беззаконня до беззаконня. Лиха стежка, на яку він ступив, тягнула його до нових злочинів. У «Сказанні» устами самого лиходія розкрито причини його злочинницьких діянь. Якщо ці діла припинити, розважає Святополк, то брати, щоб мені відомстити, або вчинять мені ще гірше, ніж ото я вчинив, або, в ліпшому разі, проженуть мене з батьківського престолу. Отже, він не знайшов іншого шляху, як цей кривавий – повинити всіх братів, щоб не було йому суперників у його владі.

Наступною жертвою став найменший із братів князь Гліб. Гліб князував у Муромі, ще не знав про смерть батька і Святополкове злочинство над Борисом. Святополк же послав гінця до нього із звісткою, що батько їхній Володимир захворів і бажає бачити його в себе. Гліб, не гаючись, сів на коня і помчав до Києва. Та невдовзі його наздогнав гінець од брата Ярослава, котрий княжив тоді в Новгороді. Сумну новину Ярославів повідомив Гліба про батькову кончину, про загибель Бориса і просив його не йти до Ки-

ева, бо Святополк задумав і над ним учинити розправу. Але Гліб мав надію своєю покірливістю умилювати Святополка і так порятувати своє молоде життя. Знову пустився в дорогу.

Аж тут кінч його зламав собі ногу. Тоді він пішов до річки Смядині, сів з дружинниками на «кораблець», щоб вийти до Дніпра і водою дістатись до Києва. По якомусь часі вгледіли вони стрічний корабель. Коли стало зрозуміло, що то є послані проти них люди Святополка, дружинники взялися до зброї, щоб захистити в бою свого князя. Та Гліб не міг допустити того і звернувся до своїх воїнів із такими словами: «Друзі мої! Не треба чинити опір насильникам. Якщо ми зустрінемо їх без бою, то в посланців Святополка не буде причин позбавляти мене життя. Вони привезуть мене до Києва, де я влагдаю брата змилювати і зберегти мені життя. Якщо ж ми чинитимемо збройний опір, то й вас поб'ють і мене погублять. Тому, прошу вас, зійдіть на берег, а я сам зустріну їх посеред річки». Так переповідає Нестор Глібові слова, головний сенс яких – турбота про дружинників.

Лиходії на чолі з Горясе-ром підпливли до «кораблеця» й поскакали на нього. Вони схопили Гліба, котрий і не думав опиратися, і наказали його кухареві Турчину вбити свого господаря. Цей слуга був не такий, як отрок Бориса, ладний віддати власне життя за свого князя. Турчин, наче Іуда, зрадив господаря і зарізав його, як безмовну вівцю.

Убивці повернулись до Києва і доповіли Святополкові про вчинене. Почувши це, підступник надумав було й інших братів отак пови-гублювати, та Бог не допустив того. Кияни повстали на Святополка і вигнали його з Києва. Батьківський стіл посів Ярослав.

Усе те, що є підкреслено дивним, незвичним для свідомості наших пращурів у історії загибелі Бориса та Гліба: найбільше те, що вони по своїй волі вибирають смерть; мають змогу рятуватись, але не бажають наражати на небезпеку своїх вірних слуг, – усе це ви-ставляє їх як речників нової історичної ідеї. Було щось таке, що його святі брати поставили понад життям. Культ Бориса та Гліба служив проповіді та втіленню в життя найголовніше покори, любові та неприйняття марноти земного світу, що пов'язані з усвідомленням безглуздості жадання влади. Скромність, лагідність, сумирність – ось ті якості, які характеризують моральне обличчя святих братів Бориса та Гліба.

Борис загинув на річці Альті 24 липня, а Гліб – 5 вересня біля Смоленська.

«КІРІОС»

МОЛИТВА ЗА ПОСЕРЕДНИЦТВОМ СВЯТИХ МУЧЕНИКІВ БОРИСА І ГЛІБА

Правдиві страстотерпці і істинні Євангелія Христового послухачі, добродетельні Романи з незлобивим Давидом, ви не спротивилися ворогові – братові, що вбивав ваші тіла, а душ не міг діткнутися. Нехай, отже, плаче злий властолюбець, а ви, радіючи з ангельськими ликами, стоячи перед Святою Тройцею, молитесь, щоб країна рідних ваших благодіями була і щоб сини руські спаслися.

Засіяла днес преславна пам'ять ваша, благородні страстотерпці Христові, Романи й Давиде, що скликаєте нас на прославу Христа, Бога нашого. Тому, прибігаючи до ковчега ваших моцій, приймаємо дар оздоровлення вашими молитвами, святі, бо ви є божественні лікарі.

З Катехизму УГКЦ

ГРІХОПАДІННЯ

Бог усе створив «добрим». За свідченням Святого Письма, зло з'являється пізніше – через відкинення добра. Зло не виникає як нова дійсність, «не існує зла за

природою, і ніхто не є злим від природи, оскільки Бог не є творцем зла». Зло є обмеженням і спотворенням уже існуючого: «Зло має своє існування в небутті». Гріх позбавляє людину життя – Бога. Зло виникає з гріха особи: «Звідки ж приходять зло? Поспитайте в самих себе! Хіба воно не є очевидним наслідком вашої сваволі та вашого вибору? Безперечно так, і ніхто не може твердити протилежного». Внаслідок гріхопадіння у світ входить зло, яке Бог допускає задля покаєння і навернення людини: «Звідси походять недуги в містах і країнах, посухи, неврожай, винищення міст, землетруси, повені, розгроми військ...». (141)

ХГ)

ХТО НИЩИТЬ УКРАЇНСЬКІ ПАМ'ЯТНИКИ В ПОЛЬЩІ?

Останнім часом на південному сході Польщі зруйновано відразу кілька місць пам'яті українців, які загинули в середині ХХ століття на території Закерзонського Краю. Йдеться про пам'ятники чи надмогильні плити з українськими символами, де поховані вояки УПА чи цивільні особи української національності. При цьому вандалі особливо не приховують своє ксенофобське ставлення до українців, розміщуючи в Інтернеті відео та світлини процесу знищення пам'ятників.

Регіональна польська газета «Życie Podkarpackie» зазначає, що останній з пам'ятників спалено 23 червня: що цікаво, через 4 дні інформація про це з'явилася на проросійському сайті «Novorossia Today». Руйнування пам'ятника в польській провінції особисто прокоментував знаний діяч донбаських сепаратистів Павел Губарев. «Де Рим, де Крим? Чому в огорнутому війною Донецьку журналісти і влада так цікавляться камінним хрестом з невеликого села Монастир?» – задумуються в підкарпатській газеті.

Пізніше на польській вер-

сії сайту проросійських терористів з'явилася інформація про польську націоналістичну організацію «Сіхосієтні», яка вирішила руйнувати українські пам'ятники, пов'язані з УПА. Публікація була доповнена відеоматеріалом, де світлини вбитих у 1943 р. на Волині змінювалися

сучасними кадрами.

Голова Об'єднання Українців у Польщі Петро Тима каже, що такі дії – провокація. За його словами, метою акції є розпочати українсько-польську війну пам'ятників: усе відбувається вдень, усе знімається на камеру й блискавично розповсюджується. Вандалі свідомо не приховують своїх вчинків. Він також звертає увагу на те, що руйнування пам'ятників активно використовує російська пропаганда як ілюстрацію тези про війну з «фашизмом»: ту саму, яку Росія намагається зробити в Україні.

Продовження на 3 стор. ►

ХТО НИЩИТЬ УКРАЇНСЬКІ ПАМ'ЯТНИКИ В ПОЛЬЩІ?

▼ Продовження. Початок на 2 стор.

Польськими органами правопорядку досі не затримано нікого, хто міг би мати зв'язок з нищенням українських пам'ятників. **Петро Тима:** «Після подій у Грушовичах (знищення монумента воякам УПА) ми звернулися до глави МВС Польщі із запитанням: чому в результаті кількох випадків знищення українських місць пам'яті поліція не може встановити зловмисників? У той же час, я за чотири години пошуків в Інтернеті виявив кілька постів, у яких вказано, хто це міг зробити: хтось пише, що це – «наші хлопці», а хтось конкрет-но називає прізвища».

Серія вандалізмів в українських місцях пам'яті збігається в часі із зростанням антиукраїнських настроїв в Польщі, голов-но на тлі того, що Україна відмовляється про-сити вибачення за події на Волині в 1943 році. Серед політиків несприйняття поста-ви Києва в цьому плані особливо демон-струють члени партії «ПіС» Ярослава Ка-чинського, яка ймовірно осінню переможе на парламентських виборах (нині це опози-ційна сила).

Юрій Банахевич (Укрінформ), Євген Приходько (Простір), Андрій Фецин («ХГ»)

Вербіца, липень 2015. До 1947 року в селі жили українці

Думи мої...

«Наш прапор – це прапор любові – ніколи не входить у союз із прапором якої-небудь ненависти. Християнська любов навіть тоді, коли боронить перед дійсною кривдою ворога, не може перестати бути любов'ю, не може зближатися ані стати подібною до ненависти.» **Андрій Шептицький**

«ХГ»

ОФІЦІЙНО: РОСІЯ – АГРЕСОР

8 липня Парламентська Асамблея ОБСЄ прийняла жорстку резолюцію, яка засуджує Росію як за агресію проти України, так і за грубі порушення взятих на себе зобов'язань. При цьому резолюція визнає Росію винною за важке економічне становище України і закликає світову спільноту підтримати нашу країну. ПА ОБСЄ визнала, що «дії Російської Федерації в Автономній Республіці Крим та в місті Севастополі, а також в певних районах Донецької та Луганської областей України є актами військової агресії проти України». Резолюція може стати гарною підмогою як для України, так і для українських компаній, щоб звертатися в міжнародні суди з позовами до Росії про завдані збитки. (**NEWSru.ua**)

Коментар Олександра Мережка

Сьогодні відбулася, можна сказати, епохальна подія в історії міжнародного права та Украї-

ни: Парламентська Асамблея ОБСЄ прийняла резолюцію, в якій чітко і недвозначно визнає Росію країною-агресором. Тим самим, всі хитрощі Росії і всі сумніви щодо її дій відносно України втратили всякий сенс. Це тим більше символічно, що 1 серпня цього року виповнюється 40 років з дня підписання Гельсінкських Угод (1975 рік). Вся європейська система безпеки тримається на принципах Гельсінкі, в першу чергу на принципі непо-рушності кордонів. Путін, очевидно, так і не зрозумів, що анексія Криму завдала нищівно-го удару по «Гельсінському процесу» і по всій системі європейської безпеки. З урахуванням цього єдиний вихід, спрямований на віднов-лення цієї системи, це – повернути якомога швидше Україні Крим і гарантувати її безпе-ку та непорушність кордонів. Таким чином, мова йде не просто про Україну чи Крим, мова йде про долю всієї Європи. (**з Фейсбуку**)

ПАПА ПРОСИТЬ ВИБАЧЕННЯ

Папа Франциск попросив вибачення у корінних мешканців Болівії за злочини Церкви. «Я прошу прощення за гріхи не тільки самої Церкви, а й за злочини, які були скоєні проти корінних народів під час т.зв. завоювання Америки», – заявив Папа у своєму на-путньому слові після Служби Божої в Санта-Крус. («Збруч»)

ВЕСОЛОВСЬКИЙ – СУД ВІДТЕРМІНУВАЛИ

11 липня у Ватикані відбулося перше судове засідання над 66-річ-ним колишнім польським архієпископом Ю. Весоловським, якого обвинувачують у педофільї. З 2008 по 2013 роки Весоловський був послом Ватикану в Домініканській Республіці. Йому закидають, що він займався розбещенням маленьких хлопчиків, зберігав дитячу порнографію. Весоловського вже позбавили духовного сану. На судове засідання він не прибув через стан здоров'я. Коли від-будеться наступне – не відомо. Колишньому священнослужителю світить до 10 років ув'язнення. (Правда.тут)

УАПЦ І УПЦ КП – ПРОВАЛ ОБ'ЄДНАННЯ

Вихід УАПЦ з об'єднавчого процесу з УПЦ КП прикрив, бо від-кладає на невизначений час формальне визнання УПЦ КП у світі православних Церков. Але в довготерміновій перспективі це не катастрофа. УПЦ КП наразі добре резонує з еволюцією цінностей та світоглядних орієнтирів українців. УПЦ КП та УАПЦ в цьому про-цесі відстають, маргіналізуючись і кількісно, і якісно. Якщо УГКЦ та УПЦ КП (1) зберігатимуть сильний зв'язок з суспільством, (2) працюватимуть над внутрішньою спроможністю до адекватної реінтерпретації християнських цінностей у щораз оновлені кон-тексти та (3) будуть оберегати конструктивний порядок денний для суспільства, то, зрештою, їхня інтеграційна позиція набувати-ме більшої ваги, а переговорна позиція УАПЦ і УПЦ КП слабшати-ме. Тому мені здається, що загальний вектор церковно-суспільної ситуації залишається спрямованим в доброму напрямку. (Євген Глібовицький, з Фейсбуку)

«МІСТРАЛІ» – ВСЕ

Офіційний Париж ухвалив остаточне рішення не поставляти гвин-токрилоносці «Містраль» Росії. Невиконання контракту обійдеться Франції в 1,2 млрд доларів. Міністр оборони Франції нагадав, що припинення контракту було пов'язане з позицією Росії стосов-но українського конфлікту. У зв'язку з тим, що ситуація не зміни-лася, контракт не може бути виконаний. («Єдність»)

ХАРКІВ ВИЗНАЧИВСЯ З РОСІЄЮ

Міська рада Харкова визнала Росію країною-агресором. «За» – 69 депутатів зі 100. Таким чином харківські депутати підтримали по-станову Верховної Ради про засудження РФ та визнання «Д/ЛНР» терористичними організаціями. («Збруч»)

СИТУАЦІЯ З МОВОЮ

Української стало трохи більше в ресторанах і на транспорті, в ме-діа незмінно домінує російська. Такими є підсумки аналітичного огляду «Становище української мови в Україні в 2014–15 роках», оприлюдненого рухом «Простір свободи». Порівняно з минулими роками зменшилася частка україномовних газет та журналів, російська мова продовжує домінувати в національному теле-та радіоэфірі. Трохи зміцнилися позиції української мови в освіті. Мовна ситуація у сфері послуг дуже залежить від регіону: на сході та півдні російська виразно домінує, але права україномовних клієнтів часто порушуються і в центральній Україні, включно з Ки-євом. Частка школярів, що здобувають освіту українською мо-вою сягнула 90,8%, зрісши за рік аж на 9%. Проте це зростання пов'язане перш за все з тим, що статистика більше не враховує школи на окупованих територіях. Водночас, на окупованих тери-торіях здійснюється стрімка примусова русифікація. Для того, щоб виправити становище, потрібно змінити скандальний закон про мови Колесніченка-Ківалова. Закон, протягнутий Януковичем у 2012 році з порушенням регламенту, незважаючи на нищівну критику Ради Європи, ОБСЄ й українських експертів, продовжує діяти досі. (А. Ф.)

КИРИЛО КАРАБИЦЬ

Український диригент Кирило Карабиць став новим музичним директором і шеф-диригентом Німецького Національного Театру і Державної Капели у місті Веймар. Про це у своєму мікроблозі у Twitter повідомив посол України у Німеччині А. Мельник.

Папи миру

КАРИБСЬКА КРИЗА (5)

СПАДЩИНА ІВАНА ХХІІІ, ІВАНА ПАВЛА ІІ ТА ПАПА ФРАНЦИСК

Одним з важливих аспектів діяльності святого Івана ХХІІІ під час здійснювання Петрового служіння був пошук шляхів до діалогу зі світом, а також намагання подолати «холодну війну». Карибська Криза дала йому нагоду промовити до ворогуючих таборів, закликаючи переосмислити свою позицію в конфлікті. «Добрий Папа», ведений своєю харизматичною людяністю, намагався наблизитися до кожного, відкидаючи будь-які політичні умовності, стараючись встановлювати взаємини також і з людьми з-за «залізної завіси». Не всі, однак, сприймали таке наставлення позитивно...

Критика на адресу Івана ХХІІІ помножувалася і після оприлюднення його енцикліки «Мир на землі». В той час, як 80-річний Наступник Святого Петра переживав останній етап своєї недуги, яка й стала причиною смерті, у пресі його почали називати «більшовиком Святого Духа». Зрозуміло, що в ці роки Папа, який так рішуче жертвував собою у справі миру, нара-

жався на звинувачення у «заграванні з ворогом».

Особливий галас зчинився після того, як 7 березня 1963 року Іван ХХІІІ прийняв на аудієнції Алексея Аджубея, відомого советського журналіста і зятя Нікіти Хрущова, разом з дружиною. За часів П'я ХІІ така зустріч ніколи би не відбулася, і це було чіткою ознакою переміни стратегії, відважною спробою досягти відлиги у стосунках, що дало початок т.зв. ватиканській «ostrpolitik». Зустріч викликала неабиякі непорозуміння у самому ж Державному Секретаріаті Святого Престолу. Однією з причин було і те, що ця подія відбулася напередодні парламентських виборів в Італії і могла бути сприйнята, як симпатія Папи до комунізму.

Все це призвело до серії особистих нападок на Івана ХХІІІ. «Добрий Папа», який був далеким від ідеологічних поступок, але – переконаним прихильником діалогу як методу досягнення порозуміння, був дуже засмучений

цими атаками, які в особистому щоденнику назвав «непристойними ігрищами».

«Абсолютна ясність моєї мови, спочатку прилюдно, а пізніше – у приватному кабінеті, заслуговує на те, щоб бути оприлюдненою, а не штучно замовчуваною. Слід сказати, що не існує потреби обороняти Папу», – записав папа Ронкалі, нарікаючи, що перший відділ Державного Секретаріату відмовлявся оприлюднити повідомлення про згадану аудієнцію, додаючи: «Коли стане відомим, про що я говорив, що він сказав, то думаю, що ім'я Папи Івана будуть благословляти. Засуджую та оплакую тих, які цими днями піддаються непристойним ігрищам».

Аджубей привіз черговий лист від Хрущова, на який Папа відповів. Під час розмови у робочому кабінеті в Апостольському Палаці гість запитав, що Іван ХХІІІ думає про слушність встановлення дипломатичних взаємин між Ватиканом

і Москвою, на що той відповів, що ці стосунки лише зароджуються, а тому не слід поспішати, навіть якщо це виглядає багатообіцяючим з точки зору досягнення миру.

Коли Аджубей, який на той час очолював газету «Ізвестія», запитав Івана ХХІІІ про те, чи може опублікувати повідомлення про цю зустріч, Папа, маючи перед очима спротив Курії проти самої ж аудієнції, відповів відмовою, до якої советський журналіст поставився з належним розумінням. Пізніше Папа поділився із своїм секретарем: «Це може бути розчарування, або ж таємнича нитка провидіння, яку я не маю права перервати». Пізніша історія показала, що не зважаючи на тисячі перешкод, ця нитка ніколи не була розірвана.

Святий Іван ХХІІІ вже не зміг побачити наслідків діалогу зі Сходом, розпочатого ним у самотності, ні, тим більше, падіння Берлінської Стіни завершення «холодної

війни», що відбувалося через три десятиріччя під впливом іншого святого Папи – Івана Павла ІІ. Але під час короткого понтифікату папи Ронкалі зосередилася найсильніша протягом останніх століть спонукка оновлення Церкви.

На відстані півсторіччя викликає подив те, як ця глибоко смиренна людина змогла вести діалог з могутніми цього світу, виявляючи сильний моральний та духовний авторитет. А це – завдяки особистому характерові, в якому змішувалися покора та прсте походження, породжуючи велику наполегливість, глибоке моральне і релігійне переконання щодо питань справедливості й миру.

Радіо Ватикан

ХГ)

РОСІЙСЬКИЙ ПОЛІТОЛОГ:
РОЗПАД РОСІЇ МОЖЛИВИЙ

Нинішнє нарощування Росією свого ядерного і військового потенціалу є передсмертною агонією кремлівського мілітаризму, який у зв'язку з економічними труднощами здатний тільки на фейковий прояв войовничості. Про це кореспонденту «Апострофа» Артему Дехтяренко розповіла відомий російський політолог Лілія Шевцова. Однак, на її думку, Росія готова до тривалого протистояння з Заходом, а конфлікт в Україні вона буде намагатися заморозити, штовхаючи ДНР і ЛНР до складу нашої країни на власних умовах. Якщо ж цього не станеться – слід чекати нового загострення. На думку Шевцової, остаточна нормалізація відносин між Україною і Росією неможлива без вирішення кримської проблеми.

А ось ці та деякі інші думки пані Шевцової в докладнішому представленні.

1. У 1987 і 1988 роках формальна підтримка Комуністичної Партії СССР була на рівні 99,9%. І че-

рез півроку компартія втратила свою провідну роль. А режим Чаушеску (Румунія) упав через тиждень після того, як опитування показали, що він має підтримку більше, ніж 90% населення. Тому, в ситуації деморалізації вірити опитуванням не можна. Суспільство перебуває у стані хвороби. Можна назвати її шизофренією, можна синдромом когнітивного дисонансу: коли дві половини мозку вступають у протиріччя одна з одною. Ось дивіться, 89% підтримують Путіна, 64% кажуть, що Росія йде правильним шляхом, а 70% кажуть, що РФ відчуває економічні проблеми і знаходиться, швидше за все, у кризі. Як в такому разі Росія може перебувати в кризі, якщо вона йде в правильному напрямку? Це явна ознака або брехні, або того, що населення дезорієнтоване до такої міри, що по-перше, бо-

іться говорити правду, а по-друге, боїться, що Путін «обвалиться», тому що саме він і є державою. Ось чому потрібно з побоюванням і страхом дивитися на рейтинг Путіна – він означає хворобу суспільства і відсутність перспективи.

2. З одного боку, путінська Росія не може відпустити Україну на «вільний випас», віддавши її Заходу. Це була б, по суті справи, особиста поразка Путіна і величезний провал нової доктрини стримування, яку прийняв Кремль. Але з іншого боку, і в цьому теж парадокс, Кремль розуміє, що він не витримає нових санкцій. А збройне протистояння на Донбасі неминуче призведе до нових санкцій.

3. Особливого оптимізму Київ відчувати не може. Чому? Тому що НАТО буде посилювати обороноздатність прифронтових держав Східної Європи – Польщі, Чехії, країн

Прибалтики. Але поки не йдеться про надання Україні західних гарантій безпеки. Це дуже важливо усвідомлювати.

4. Осінь – переломний момент. До кінця року, як це припускають угоди Мінськ-2, проблему Донбасу потрібно якимось чином вирішити. Якщо до того часу конфлікт врегульовано не буде, Мінськ-2, фактично буде похований. А це відкриє чорну порожнечу. Захід цього не хоче. Можливо, у Кремля є надія, що Україна і Захід погодяться на певний компроміс. Саме тому цього літа на Київ буде здійснено дуже сильний тиск.

5. Росія як цивілізація не належить поки ні Азії, ні Європі. За своїм культурним генотипом в російській цивілізації дуже багато європейських рис. Російське суспільство буде готове прийняти ідею правової держави, якщо вона йому буде запропоно-

вана елітою. Тобто це знову надія на верхи, надія на реформу та зміни зверху, а не на самих себе. Що стосується Азії, то я думаю, що реальною Азією РФ ніколи не буде. У нас азіатчини немає, за винятком способу владарювання, яке ми взяли з історії Золотої Орди. Тому, я думаю, що в найближчому часі ми не вийдемо з цього interregnum (міжцарства), цієї історичної паузи. Можливо, нам доведеться побути в стані цієї паузи ще деякий час. Можливо, шлях Росії – це розкол на дрібні частини. Може один з осколків виживе в якості європейської держави. В цілому, РФ, що складається з важкотравних шматків, можливо, дійсно зазнає трансформацію. Сучасну державу не можна побудувати, включивши туди європейську частину Росії і, скажімо, чеченський кадировський режим. Але кількість людей, які виступають за перехід до правової держави, дають надію. Проблема лише в тому, яку ціну ми за це заплатимо. (Переклад на українську о. Б. Підлісецького)

Собор розпочався урочистим Молебнем до Блаженно-го Петра Вергуна – духовно-го покровителя та першого Апостольського візитатора для українців-католиків Німеччини. Під час Молебня було запалено свічки Собору як символ Світла Христового, котре має просвічувати кожного учасника і делегата, світло пам'яті за загиблими на Майдані Незалежності і під час війни в Україні і ривож, як символ Світла Миру для України і світу.

Підготовча група Собору на чолі з Апостольським Екзархом кир Петром обрала три основні напрямки засідання: Право, Літургія та Катехизація в умовах сучасності або ж Маркетинг як можливість поширення Божого слова.

Початковим імпульсом Собору стало слово владики Євгена Поповича, єпископа-помічника Варшавсько-Перемишльського, який на основі досвіду УГКЦ в Польщі розповів про програми стратегії УГКЦ і їх позитивний вплив на життя громад.

Урочисту програму Собору прикрасили своїми співом та народними танцями колективи української громади Мюнхена: катедральний хор «Покров» та танцювальний гурт «3 перцем».

ДРУГИЙ ДЕНЬ

Другий день засідання пройшов в інтенсивних дискусіях у 3-х вищезгаданих напрямках. Розробленню тез Собору допомогли реферати-імпульси доповідачів Собору. Групі канонічного права надала поштовху доповідь проф. др. Гельмута Прее, ординарія канонічного права при Університеті Людвіга Максиміліана м. Мюнхена. Робочу групу з Літургії супроводив о. др. Юрій Щурко, а робочу групу присвячену питанню маркетингу п. Ольга Зарічинська.

На вечірній сесії були представлені підсумки робочих груп та окреслені тези на Патріарший Собор в Івано-Франківську, який проходитиме 25–27 серпня 2015 року. Для окреслення тез на Патріарший Собор були представлені напрацювання та думки на тематику утворення парафіяльних душпастирських рад, літургійного життя на еміграції

СОБОР В МЮНХЕНІ – ПІДСУМКИ

В Мюнхені пройшов Собор Апостольської Екзархії для українців-католиків в Німеччині та Скандинавії. Тема дводенного засідання: «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом».

та питання і проблематика катехизи в сучасній ситуації УГКЦ на території Німеччини та Скандинавії.

На урочистому закритті було представлено делегата з боку мирян на Патріарший Собор в Івано-Франківську, котрим було обрано п. Михайла Ясеніцького.

ЖИВА ПАРАФІЯ

Ідея «живої парафії» зародилася ще 2001 року. На Синоді Єпископів тодішній патріарх Любомир Гузар зокрема сказав: «На порозі XXI століття слід окреслити майбутнє нашої Церкви... Ми повинні глянути вперед на багато років і підготувати душпастирський план. Ми хочемо розгорнути його під гаслом «святість об'єднаних людей», щоб наш народ наблизився до Бога і переборов те найбільше лихо, перед яким ми сьогодні стоїмо – наше церковне роз'єднання. Це наша мета».

Святість Божого народу, єдність в дії найкраще здійснювати у спільноті вірних, яку називаємо парафією. Звідси на Синоді в 2011 році появилася ідея стратегії розвитку нашої Церкви на період до 2020 року під гаслом: «Жива парафія – місце зустрічі з живим Христом». Синод покликав тоді до життя робочу групу під проводом владики Кенета Новаківського. З того часу вона веде роботу над розвитком та втіленням в життя цієї програми. Для кращої комунікації з єпархіями та екзархатами,

кожного року робоча група проводить вишкільні семінари з т.зв. єпархіяльними координаторами, яких завданням з черги є заціплювати та вводити всі ідеї стратегії УГКЦ, а передусім ідею «живої парафії» на місцевий локальний ґрунт.

Мотивація для сфокусування уваги Церкви на парафію як основну одиницю її життя така: саме в парафії віруючі найчастіше зустрічаються з Христом через християнське навчання, спільну молитву і служіння ближньому. Плекаючи та оживляючи парафію, ми тим самим плекаємо та оживляємо цілу Церкву.

СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ «ЖИВОЇ ПАРАФІЇ»

- Провід – управління дарми, коли священник, монах і мирянин працюють разом, створюючи парафію місцем, де вірні зустрічаються з Живим Христом.
- Літургія і молитва – де вірні поклоняються Богові і зростають в Його ласці.
- Боже Слово і Катехизація – де вірні отримують знання про їх віру і Церкву.
- Койнонія – будовання спільноти.
- Дияконія – де вірні йдуть за межі парафії для служіння іншим.
- Місійність Церкви – де вірні євангелізують інших, запрошуючи їх до життя в Христі.

ХРИСТІЯНСЬКА СІМ'Я

Ранні християни збирались для молитви по домах. Хоч

з ходом часу та із збільшенням числа віруючих, християнські спільноти стали збиратись у більших будинках для культу і навчання, проте не треба забувати, що для віруючого християнина кожна своя хата повинна бути домом молитви. В такому сенсі в парафіяльній спільноті треба пам'ятати про значення християнської сім'ї, яка у кожний час мусить бути «домашньою церквою», місцем і школою молитви, християнського знання та духовного життя.

На думку владики Поповича, жива парафія завжди підтримує розвиток християнської сім'ї та надає їй потрібних ресурсів для виховання дітей у пізнаванні правд і практики християнської віри. А в нашій Церкві, коли душпастир дуже часто буває жонатим священником, він покликаний давати гарний і живий приклад сімейного життя.

Місійний дух парафіяльної спільноти має скерувати увагу духовенства і вірних вже не просто на інших християн, але і поза межі Церкви. Бути світлом для світу і сіллю землі покликав нас Господь, а це означає, що члени Церкви мають відчувати потребу ділитися скарбом віри з тими, хто не мав нагоди зустріти Христа. Тут знову ж таки підкреслюються два аспекти: саме життя як свідчення і жива проповідь, а також виразне проповідування Христа словом.

МІСІЯ УГКЦ

Чомусь в минулому помилково вважалося, що наша Церква покликана жити в своєму українському, а навіть – галицькому гет-

то, що місії до чужих, до нехрещених, до непросвічених Божим Словом, це не для нас, а вже для зрілих церковних громад, а передусім для Римо-Католицької Церкви. Натомість, живучість Церкви саме полягає в тому, що вона спосібна свідчити про Христа та ділитись його Благостію з іншими. А те, що ми зберігаємо велике багатство Києво-візантійського передання не повинно бути перепорою, а навпаки, коли його супроводжується доброю катехизою і гарною та солідною літургійною практикою, воно дає живе свідчення про духовні цінності на противагу порожнечі нинішнього зматеріалізованого світу. Сьогодні, на територіях вже існуючих парафіяльних спільнот, де б вони не знаходились, чи то в Україні, чи то на поселеннях, є безліч людей, які прагнуть Божого Слова. Не всі вони українці або українського походження. Але якщо ми переконані, що Христос є Спасителем людства і Єдиною Дорогою до Бога, то було б дивним, коли б ми не почувались до обов'язку ділитись тим скарбом віри, що ми самі одержали з Божої благодаті.

Для «ХГ» підготували о. Андрій Дмитрик та Роман Крик, було використано фрагменти доповіді владики Є. Поповича

Думи мої...

Кожен може пригадати випадки, коли щось сказав чи зробив настільки несподіване для себе, розуміючи, що лише з Божою поміччю це стало можливе. Чому так? Тому, що в якийсь момент ми стали відкриті на Бога. Господь завжди є готовий діяти через нас. Але чи ми вміємо завжди приймати Його силу?

Чому апостоли були такі сильні в проповідуванні Слова Божого? Це ж були звичайні люди, рибалки. На сучасний лад можемо сказати, що це були селяни, робітники. Однак вони діяли силою Св. Духа. Діяли, бо Господь давав їм цю силу, а вони приймали її. Через всю історію Церкви люди були слабкі, немічні, безпорадні перед сильними світу цього, але Божою силою могли робити великі речі!

владика Венедикт Алексійчук

Рік Митрополита Андрія Шептицького

ШЕПТИЦЬКИЙ OUT OF THE BOX

Про Шептицького важко говорити стандартними фразами, він завжди діяв out of the box [ексклюзивно, поза рамками]. Це був глобальний лідер, і українцям, греко-католикам Галичини просто пощастило, що він народився саме в цей час. Вважаю, що Шептицький – найбільший українець XX ст. Його спадщина тільки зараз розкривається.

- ▶ Народився графом, був дуже багатим, напевно, як сьогоднішні мільярде-ри, але став монахом
- ▶ Василянин, що заснував редемптористів, студитів
- ▶ Сміливий дослідник
- ▶ Нестандартний ігумен
- ▶ Успішний єпископ-інноватор
- ▶ Відкритий до Сходу і до Заходу
- ▶ Щедрий меценат і будівничий
- ▶ Праведник свого часу

Прилбичі, Львів, Краків, Вроцлав, Рим, Мюнхен, Відень, Київ, Москва – це географія духовних пошуків Митрополита у зовсім молодому віці. Згодом вона лише розширюватиметься. Він, як тепер модно говорити – мислив глобально, а діяв локально. «Австрійський аристократ, якому довіряла влада Габсбургів, польський граф, якого перед I світовою війною звинувачували в антиукраїнстві, український національний герой, якого підозрювали поляки і прославляли українці, екуменіст, якого знали і поважали західні релігійні кола та з пересторогою ставився Ватикан, гуманіст, що говорив про варварства нацистів і рятував євреїв, зрадник в очах радянської влади, бо співпрацював з нацистами, святий для українських католиків», – так про Шептицького написав Роберт Маґочі у передмові до книжки «Morality and Reality: The Life and Times of Andrei Sheptytskyi».

Він сам про себе говорив: «Я, як святий Павло, який для юдеїв був юдеєм, для греків – греком».

Народився Роман Марія Александр Шептицький 29 липня 1865 року в селі Прилбичі на Яворівщині. Походив зі стародавнього українського роду (у XVIII сторіччі три львівських митрополити були саме з нього, зокрема будівничі собору Св. Юра та митрополітичх палат). Проте в XIX столітті рід полонізувався і перейшов на латинський обряд.

ПОДОРОЖІ І ПОШУКИ МІЖ СХОДОМ І ЗАХОДОМ

Молодий Шептицький нахненно шукав себе. Після навчання у гімназіях Львова та Кракова вирішив рік віддати службі в армії, проте захворів на скарлатину і служби не закінчив. Вивчав право в Кракові, Вроцлаві, Мюнхені та філософію – у Відні. Батько майбутнього митрополита не хотів, щоби він став монахом східного обряду і вимагав, щоби спершу закінчив університет.

У 1886 році (21-річним) поїхав до Москви, де познайомився з відомим російським філософом Владіміром Соловйовим, який був прихильником об'єднання Східних Церков з Римом і згодом прийняв католицьке віросповідання. Через рік їде вивчати Київ, де оглянув Києво-Печерську Лавру, інші монастирі, познайомився з Володимиром Антоновичем, професором російської історії Університету Святого Володимира.

У 1888-му він побував у Римі, де мав аудієнцію у папи Лева XIII. Його перехід на східну традицію – це, свого роду, міжнародна афера. Поляки говорили батькам: як це ви пускаєте його до тих плебей, русинів? Але Лев XIII особисто благословив цей перехід.

СТРІМКА МОНАША І ЦЕРКОВНА КАР'ЄРА

Цього ж року 29 червня вступив до монастиря Василянського чину в Добромилі. Продовжував навчатися в Кракові і Відні отримав наукові ступені доктора те-

ології та доктора філософії. 1895 року о. Андрія призначили заступником настоятеля та бібліотекарем, обрали магістром послушників. Крім того, в монастирі він проводив лекції з класичних мов для монахів, займався місіонерською працею. 1896-го став ігуменом монастиря св. Онуфрія у Львові. Він добре розумів важливість комунікацій зі світом – 1897 року завдяки Шептицькому вийшов у світ перший номер релігійного часопису «Місіонар» накладом 10 тис. примірників (такий наклад є мрією для сучасних релігійних видань).

17 вересня 1899 року став єпископом Станіславівським. 17 січня 1901 року – митрополитом Львівським.

ПРАВЕДНИК СВОГО ЧАСУ

На його митрополічу каденцію випали найбільші випробування. Дві світові війни, польсько-українське протистояння, міжвоєнний неспокій. Митрополит намагався знайти відповідь на ці соціальні та політичні виклики. Впродовж його діяльності у Львові між 1901 і 1944 роками в Галичині 7 разів мінялися господарі: австрійці, росіяни, українці, поляки, совіти, німці і знову совіти. Його «світла второпність» (Гринчишин) допомогла йому зробити неможливе – не просто зберегти Церкву та народ, а розвинути її й закласти потенціал, що допоміг пережити підпілля.

ЦЕРКВА

Піднімає Греко-Католицьку Церкву на вищий рівень, що відповідає виклику XX сторіччя. Він не соромиться її

східного минулого, бере найкраще з Заходу. Був засновником чинів і згромаджень. 1904 року заснував Чин св. Теодора Студита в Скнилові під Львовом. Уклав монаші правила «Типікон». 1913 року запросив у Галичину Чин Редемптористів, що прийняли східний обряд, серед яких були голландці та бельгійці. Вони вивчили українську мову й працювали для нашої Церкви, виховавши гідних монахів-українців, серед яких варто згадати Миколая Чарнецького. Заснував також жіночі монаші згромадження сестер Студиток, Милосердя, Пресвятої Родина, св. Йосифа, священомученика Йосафата. Давав життя не тільки традиційним структурам, але й запозичував нові моделі, нові стимули в Церкві.

23 лютого 1929 року митрополит Андрій проголосив Фундаційну Грамоту Греко-Католицької Богословської Академії у Львові, а 6 жовтня того року розпочалися в ній заняття. Хочу наголосити, що Шептицький цілеспрямовано виховував Сліпого на ректора і таки йому вдалося цього досягнути – спершу в Римі, а в 2002 році – вже і в Україні. Митрополит Андрій мав план перетворити Богословську Академію в Український Католицький Університет, на якому були би ще факультети права та медицини. Для матеріального забезпечення академії передав їй маєток у Яхторові. Для оздоровлення та відпочинку академіків і семінаристів створено відпочинкову оселю на Майорівці під Львовом.

Його вчинки, які розбу-

довували УГКЦ, часом були дуже сміливими й ризикованими. Перед самим засланням до Росії в готелі в Києві висвячує єпископом Йосифа Боцяна для Луцька – для російської імперії (майже так само через 50 років Сліпий висвячуватиме Величковського). УГКЦ вижила і зростала саме через такі сміливі, часом відчайдушні кроки.

Він заклав підвалини для того, щоб УГКЦ стала справді глобальною Церквою – а не просто великою релігійною групою в Галичині. Семінаристів відправляв на навчання до Риму, Відня, Інсбруку

Літо 1936 р. Візит митрополита Андрія Шептицького до Калуша. Калушанин Василь Нечай зробив напис: «Вітай нам, наш Архірею!» Перед Митрополитом виступали хори із сіл Калушини, а після їх виступів відбулися великі фестини. С-на: Локальна історія

чи Фрібургу. Намагався заснувати студитський монастир в Палестині.

1910 – подорож до Північної Америки, а потім у 1920 – 1923 рр. (через те, що польська влада, яка виграла війну за Галичину, не давала йому повернутися) – велика північноамериканська й європейська подорож. Здійснив візитацію вірних у Бразилії і Аргентині. У цих країнах він проповідував, відвідував політиків і збирав кошти, щоби допомогти мешканцям Галичини. Повернувшись 1924-го, відразу ж починає видавати журнал «Богословіє».

Шептицький продовжував будувати навіть у безнадійних умовах. Коли Західну Україну приєднали до УССР, він побачив в цьому можливість діяльності на території всього Союзу, призначивши відповідальних: Миколая Чарнецького – на Волинь, Климентія Шептицького – на Велику Росію та Сибір, а Йосифа Сліпого – на Велику Україну. «Великого бажайте!» – навіть у дуже скрутних обставинах.

НАРОД

1906 року митрополит Андрій очолює делегацію до цесаря Франца Йосифа, вимагаючи, щоби українців у Галичині трактували однаково з іншими народами монархії, не принижуючи їхньої національної та людської гідності. Тоді в сеймі приймали виборчу реформу, і Митрополит виборював українське право виборів, щоби українці дістали таке число виборчих мандатів, яке би відповідало числу населення.

Продовження на 7 стор. ▶

ШЕПТИЦЬКИЙ
OUT OF THE BOX

▼ **Продовження.**
Початок на 6 стор.

Вирішальним став його виступ у віденському сеймі, у Палаті Панів, щодо створення українського університету у Львові. 1913 року цар видав декрет, згідно з яким український університет у Львові мав відкритися 1 вересня 1916 року.

У 1903 році фінансує створення Народної Лічниці у Львові. Пізніше – сиротинець. Для утримання сиротинця віддає гроші, що отримав як пожертву від папи Бенедикта XV.

Під час українсько-польської війни був під домашнім арештом.

Є ініціатором і засновником Земельного Банку у Львові, підтримує діяльність українських культурно-просвітницьких товариств «Прогрес», «Рідна школа», «Сільський господар». Підтримував дитячу патріотичну організацію «Пласт», подарувавши їй для літніх таборів свій маєток у Підлютому. Завдяки старанням митрополита Ватикан визнав УНР 1919 року.

КОНТАКТИ
З ПРАВОСЛАВНИМИ

У 1907 році під прибраним прізвиськом (вдає зі себе митрополичого агронома) Андрей Шептицький виїжджає таємно в Росію, де налагоджує особисті контакти з російськими та білоруськими греко-католиками і започатковує створення Російської Католицької Церкви. Є ніби відомості про ще дві таємні подорожі митрополита Андрея до російської імперії.

Після окупації Львова російськими військами митрополит Андрей уже 18 вересня 1914 року був заарештований і вивезений спочатку до Києва, а згодом до Росії, де його утримували в Нижньому Новгороді, Курську та Суздалі. Після звільнення у 1917 році в травні провів у Петербурзі собор російських греко-католиків і призначив отця Леоніда Федорова екзархом для католиків візантійського обряду в Росії. 1921 року Папа затвердив встановлення російського екзархату.

МЕЦЕНАТ

Не унікав та не боявся діалогу з сучасною йому культурою. Навпаки завдяки його меценатству деякі напрямки

в малярстві стали в майбутньому особливостю львівської школи. Наприклад, неовізантійський стиль Михайла Бойчука (бойчукізм). Олекса Новаківський, Модест Сосенко, Осип Курилас, Михайло Парашук, Михайло Бойчук – їх твори він купував, допомагав їм з житлом, відправляв на навчання за кордон.

1905 року віддав свою приватну колекцію на заснування Українського Національного Музею – 5 кімнат у митрополичих палацах, в 1911 році придбав будинок на сучасній вулиці Драгоманова. Його принцип заснування музею: «Ми не хочемо бути охоронцями могил, а свідками нового народження». Тому музей був центром і тогочасного мистецтва. Митрополит також збирав і рятував (від пожеж пацифікації та незнання селян) старовинні ікони.

ГЕНІАЛЬНИЙ
КОМУНІКАТОР

Тисячі листів і послань. Шептицький не просто розумів важливість слова, але й шукав усіх способів, щоби його слово доходило до адресата. Використовував для цього навіть діалекти. Таку ін-

культурацію в Католицькій Церкві запровадили тільки після II Ватиканського Собору. Цікаво, що він по-різному підходив до різних аудиторій – пастирський лист «Про віру» мав 3 версії для трьох аудиторій: духовенства, інтелігенції, простого народу. А коли під час більшовицької окупації не було можливості друкувати великих накладів, він раз на тиждень скликав священників і диктував їм короткі листи, що їх вони мали поширювати.

ПРАВЕДНИК

Про це менше говорять, але митрополит Андрей мав дуже великий містичний досвід, був чоловіком молитви та посту, які давали йому силу для звершень. Під час німецької окупації звернувся з протестом проти винищення єврейського населення до райхсканцлера Гімmlера. 1942 року видає нові пастирські послання «Про милосердя» та «Не убий», в яких ідеться про цінність людського життя і засуджуються всі форми вбивства як найважчий гріх. Знову ж, зараз ми якось все згладжуємо, але в ОУН було однозначне ставлення до Шептицького – він

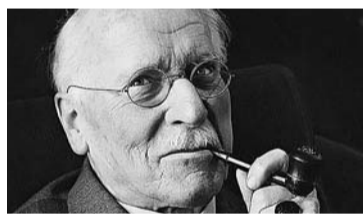
їх не підтримував, засуджував їхні теракти. А вони, у свою чергу, бойкотували з'їзд руху «Українська молодь Христові» в 1933 році.

Скажу так: якщо йти за Шептицьким, то точно не помилишся. Багато наших національних героїв є антигероями для інших народів, але це не про Шептицького. Наприкінці літа 1942 року Шептицький організує кампанію порятунку євреїв. Це здебільшого були люди, які врятувалися втечею з гетто або з Янівського табору. 14 серпня 1944 року 2000 дітей було таємно вивезено до різних монастирів. Їх переховували у криптах, у монастирських школах, сиротинцях Львова й околиць, їм було видано фальшиві посвідчення про охрещення. Цікаво, що захищав він не лише євреїв, але й радянських полонених – писав листа Гітлеру про надуживання Гестапо й жорстокість до військовополонених.

Кир Борис ГУДЗЯК,
інігураційна промова
на відкритті літньої
школи «Соціальна думка
митрополита Андрея
Шептицького», УКУ в червні
2015 р. (скорочено)

ХГ)

ЧИ ЗНАЙДУТЬ ДУШІ МИР?

Це інтерв'ю засновника аналітичної психології Карла Густава Юнга (1875–1961) було опубліковано в швейцарській газеті «Die Weltwoche» 11 травня 1945, через чотири дні після капітуляції німецької армії в Реймсі. Нам здається, що деякі думки автора терміну «збірної несвідомості» надзвичайно актуальні.

► **«Die Weltwoche»:** Чи не вважаєте ви, що закінчення війни викличе величезні зміни в душах європейців, особливо німців, які тепер немов прокидаються від довгого і жахливого сну?

Карл Густав Юнг: Так, звичайно. Що стосується німців, то перед нами постає психічна проблема, важливість якої поки важко уявити, але обриси її можна розрізнити на прикладі хворих, яких я лікую. Для психолога ясно одне, а саме те, що він не повинен слідувати широко поширеному сентиментальному поділу на нацистів

і супротивників режиму. У мене лікуються двох хворих, явні антинацисти, і тим не менше їхні сни показують, що за всією їхньою благопристойністю досі жива різко виражена нацистська психологія з усім її насильством і жорстокістю. Поділ на порядних і непорядних німців вкрай наївний. Всі вони, свідомо чи несвідомо, активно або пасивно, причетні до жахів; вони нічого не знали про те, що відбувалося, і в той же час знали.

Питання колективної провини, яке так турбує і буде турбувати політиків, для психолога факт, що не викликає сумнівів, і одне з найбільш важливих завдань лікування полягає в тому, щоб змусити німців визнати свою провину. Вже зараз багато з них звертаються до мене з проханням лікуватися у мене. Якщо прохання виходять від тих «порядних німців», які не проти звалити провину на пару людей з гестапо, я вважаю випадок безнадійним. Мені нічого не залишається, як запропонувати їм анкети з недвозначними питаннями типу: «Що ви думаете про Бухенвальд?» Тільки коли пацієнт розуміє і ви-

знає свою провину, можна застосувати індивідуальне лікування.

► **«Die Weltwoche»:** Але як виявилось можливим, щоб німці, весь народ, потрапили в цю безнадійну психічну ситуацію? Чи могло статися подібне з якою-небудь іншою нацією?

К. Г. Юнг: Дозвольте зробити тут невеликий відступ і намітити в загальних рисах мою теорію щодо загального психологічного минулого, що передувало націонал-соціалістичній війні. Візьмемо за відправну точку невеликий приклад з моєї практики. Одного разу до мене прийшла жінка і вибухнула шаленими звинуваченнями на адресу чоловіка: він суцільний диявол, він мучить і переслідує її, і так далі і тому подібне. Насправді ця людина виявилася цілком добропорядним громадянином, невинним у будь-яких демонічних намірах. Звідки до цієї жінки прийшла її божевільна ідея? Та просто в її власній душі живе той диявол, якого вона проектує ззовні, переносячи свої власні бажання та шаленства на свого чоловіка. Я роз'яснив їй все це, і вона

погодилася, уподібнившись до розкаяної овечки. Здавалося, все в порядку. Проте саме це і стурбувало мене, тому що я не знаю, куди пропав диявол, який раніше поєднувався з образом чоловіка.

Абсолютно те ж саме, але в більших масштабах відбулося в історії Європи. Для примітивної людини світ повний демонів і таємничих сил, яких вона боїться; для неї вся природа одухотворена цими силами, які насправді не що інше, як його власні внутрішні сили, спроектовані у зовнішній світ. Християнство і сучасна наука дедемонізували природу, що означає, що європейці послідовно вбирають демонічні сили зі світу в себе, постійно авантажуючи ними своє несвідоме. У самій людині ці демонічні сили повстають проти ніби то духовної несвободи християнства. Демони прориваються в мистецтво бароко: хребти згинаються, виявляються копита сатира. Людина поступово перетворюється на уробороса, який нищить самого себе, в образ, що з давніх часів був символом людини, одержимою демоном. Першим закінченим прикладом цього типу є Наполеон.

Німці проявляють особливу слабкість перед лицем цих демонів внаслідок своєї неймовірної сугестивності.

Це виявляється в їх любові до підпорядкування, в їх безвольній покірності наказам, які є тільки іншою формою нав'язування. Це відповідає загальній психічній неповноцінності німців, наслідком їх невизначеного положення між Сходом і Заходом. Вони єдині на Заході, хто при загальному виході із східної утроби націй залишилися довше, ніж усі зі своєю матір'ю. Зрештою вони відійшли, але прибули надто пізно, тоді як мужик (the mujik) не рвався звільнитися взагалі. Тому німців глибоко крає комплекс неповноцінності, який вони намагаються компенсувати манією велич: «Am deutschen Wesen soll die Welt genesen» [Приблизний переклад: «Німецький дух врятує світ». Це нацистське гасло, запозичене з поеми Еммануеля Гейбеля (1815–1884) «Визнання Німеччини».] Це типове юнацьке психологія, яка проявляється не тільки в надзвичайному поширенні гомосексуальності, а й у відсутності образу anima в німецькій літературі (великий виняток становить Гете). Це виявляється також в німецькій сентиментальності і «Gemütlichkeit» [Затишок, приємність], які насправді є нічим іншим, як жорстокосердністю і бездушністю.

Продовження на 8 стор. ►

ЧИ ЗНАЙДУТЬ ДУШІ МИР?

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

Усі звинувачення в бездушності і бестіальності, з якими німецька пропаганда напала на росіян, стосуються самих німців; мови Геббельса не що інше, як німецька психологія, спроектована на ворога. Незрілість особистості страхітливим чином проявилася в безхарактерності німецького генерального штабу, який своєю м'якотілістю нагадає молоска в раковині.

Німеччина завжди була країною психічних катастроф: Реформація, селянські та релігійні війни. При націонал-соціалізмі тиск демонів настільки зріс, що людські істоти, підпавши під їхню владу, перетворилися на сомнамбулічних надлюдей, першим серед яких був Гітлер, що заразив цим всіх інших. Всі нацистські лідери одержимі в буквальному сенсі слова, і, безсумнівно, не випадково, що їх міністр пропаганди був відзначений міткою демонізованої людини – кульгавістю. Десять відсотків німецького населення сьогодні безнадійні психопати.

► **«Die Weltwoche»:** Ви говорите про психічну неповноцінність і демонічну сугестивність німців, але як ви думаєте, чи стосується це також

і нас, швейцарців, німців за походженням?

К. Г. Юнг: Ми огорожені від цієї сугестивності своєю нечисленністю. Якби населення Швейцарії становило вісімдесят мільйонів, то з нами могло б статися те ж саме, оскільки демонів залучають переважно маси. У колективі людина втрачає коріння, і тоді демони можуть заволодіти нею. Тому на практиці нацисти займалися тільки формуванням величезних мас і ніколи – формуванням особистості. І також тому особи демонізованих людей сьогодні мляві, застигли, порожні. Нас, швейцарців, убезпечують від цих небезпек наш федералізм і наш індивідуалізм. У нас неможлива така масова акумуляція, як у Німеччині, і, можливо, в подібній відособленості полягає спосіб лікування, завдяки якому вдалося б приборкати демонів.

► **«Die Weltwoche»:** Але чим може обернутися лікування, якщо його провести бомбами і кулеметами? Чи не повинно військове підпорядкування демонізованої нації тільки посилити почуття неповноцінності і посилити хворобу?

К. Г. Юнг: Сьогодні німці подібні до п'яної людини, яка пробуджується ранком з похмілля. Вони не знають, що вони робили, і не хочуть знати. Існує лише одне почуття безмежного нещастя. Вони зроблять судомні зусилля виправдатися перед обличчям обвинувачень і ненависті навколишнього світу, але це буде невірний шлях. Спокута, як я вже вказував, лежить тільки в повному визнанні своєї провини. «Mea culpa, mea maxima culpa!» [Моя провина, моя велика провина (лат.).]

У щирому каятті знаходять божественне милосердя. Це не тільки релігійна, але і психологічна істина. Американський курс лікування, що полягає в тому, щоб провести цивільне населення через концентраційні табори, щоб показати всі жахи, вчинені там, є тому абсолютно правильним. Однак неможливо досягти мети лише моральним повчанням, каяття має народитися всередині самих німців. Можливо, що катастрофа виявить позитивні сили, що з цієї заглибленості в себе відродяться пророки, такі характерні для цих дивних людей, як і демони. Хто впав так низько, має глибину.

► **«Die Weltwoche»:** Тоді можна сподіватися, що демони будуть вигнані і новий, кращий світ підніметься на руїнах?

К. Г. Юнг: Ні, демонів поки не позбутися. Це важке завдання, вирішення якого у віддаленому майбутньому. Тепер, коли ангел історії покинув німців, демони будуть шукати нову жертву. І це буде неважко. Кожна людина, яка втрачає свою тінь, всяка нація, яка повірить у свою непогрішність, стане здобиччю. Ми відчуваємо любов до злочинця і проявляємо до нього пекучий інтерес, бо диявол змушує забути нас про колоди в своєму оці, коли ми помічаємо скалочку в оці брата, і це спосіб обхитрити нас. Німці знайдуть себе, коли приймуть і визнають свою провину, але інші стануть жертвою одержимості, якщо у своїй відразі до німецької провини забудуть про власні недосконалість. Ми не повинні забувати, що фатальна схильність німців до колективності не меншою мірою властива й іншим переможним націям, так що вони також несподівано можуть стати жертвою демонічних сил. «Загальна сугестивність» грає величезну роль у сьогоднішній Америці, і наскільки росіяни вже зачаровані демоном влади, легко побачити з останніх подій, які повинні трохи вгамувати нашу мирну радість. Найбільш розумні в цьому відношенні англійці: індивідуалізм позбавляє їх від потягу до гасел, і швейцарці поділяють їх здивування перед колектив-

ним божевіллям.

► **«Die Weltwoche»:** Тоді ми повинні з занепокоєнням очікувати, як проявлять себе демони надалі?

К. Г. Юнг: Я вже говорив, що порятунок полягає тільки в мирній праці з виховання особистості. Це не так безнадійно, як може здатися. Влада демонів величезна, і найбільш сучасні засоби масового навіювання – преса, радіо, кіно etc. – до їхніх послуг. Проте християнству було під силу відстояти свої позиції перед обличчям непоборного противника, і не пропагандою і масовим зверненням – це відбулося пізніше і виявилось не настільки істотним, – а через переконання від людини до людини. І це шлях, яким ми також повинні піти, якщо хочемо приборкати демонів.

Важко позаздрити вашому завданню написати про цих істот. Я сподіваюся, що вам вдасться викласти мої погляди так, що люди не вважатимуть їх занадто дивними. На жаль, це моя доля, що люди, особливо ті, які одержимі, вважають мене божевільним, тому що я вірю в демонів. Але це їхня справа так думати; я знаю, що демони існують. Це так само вірно, як те, що існує Бухенвальд.

(Зредагував
о. Б. Підлісецький
на основі gestaltterapija.lv)

ХГ)

«...І ТВОЯ, КОБЗАРЮ, СЛАВА НЕ ВМРЕ, НЕ ПОЛЯЖЕ...»

25 червня на подвір'ї Музею Заповіту Тараса Шевченка Національного Історико-Етнографічного Заповідника «Переяслав» міста Переяслава-Хмель-

ницького сталася важлива подія в культурно мистецькому житті міста – відбулося урочисте відкриття меморіальної дошки з нагоди відзначення 200-річчя з дня народження та 170 річчя з дня написання безсмертного «Заповіту» великого українського пророка, поета, художника Тараса Григоровича Шевченка, під час перебування на Переяславщині у лікаря Андрія Козачковського.

Меморіальну дошку подарувала Президент Німецько Українського Наукового Об'єднання, член кореспондент УВАН в Нью-Йорку, Лауреат Всеукраїнської Шевченківської Премії, професор Дарина Терина-Блохин з м. Мюнхена. Від генерального директора музею Олексія Лукашевича

пані Дарині Блохин була вручена подяка за вагомий внесок у популяризацію творчої спадщини Тараса Шевченка. А голова міської ради ветеранів Єлизавета Миздренко подарувала пані Дарині власноруч вишитий портрет Великого Кобзаря.

Ольга Волочай, фахівець редакційно-видавничого відділу «Педагогічні обрії» Переяслав-Хмельницького Державного Педагогічного Університету

PS. Редакція «ХГ» вітає професора пані Дарину Терину-Блохин із врученням їй Диплому Лауреата Шевченківської Премії 2015 на Тарасовій Горі в Каневі, що відбулося у підніжжі пам'ятника Т. Шевченкові.

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати наkonto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5